

DIRECTOR:
AUGUSTIN POPA

ACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
- JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
Pragmond: 6 Lei. La
repetate după
: : învoială : : :

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Suspînul Creștinului“

(dn) Cuviosul Părinte bisericesc Eftrem (+ 373), cel supranumit de ai săi chitara Sântului Spirit și pomenit de biserica Răsăritului la 28 Ianuarie, cu mențiunea de laudă: „Părinte de tăcere și învățător prin fapte“, și-a lăsat și la noi, în persoana p. Agârbiceanu, un învățător și un înțelegător. Cuvintele sugestive din scrierile acestor țire sunt titlul unei cărți scrise de Eftrem: „Sfinția Sa și scosă la Beiuș ca Nr. 2 al Bisericii populare AGRU. Cuprinsul cărții: „Cuvintele duioasei rugăciuni dela miezunopter a sf. Eftrem: Doamne și Stăpâne al vieții mele...“

Gestul marelui nostru scriitor îl socotim a fi unul dintre cele mai fericite. Semnificația acestui gest nu-i greu de prins: Avem comori neprețuite de gândire și simțire în alcătuirile euhologice ale scrierilor noastre răsăritene și n'avem decât să ne apropiem de ele cu respect și cu pricepere, pentru a le desgropandu-le, să le facem bun obștesc, spre bogățirea minților și a sufletelor.

Dovadă strălucită, între atâtea altele, și acest gest al vizitării noastre așetico-mistice. În puține cuvinte, — cum așa de nimerit se exprimă p. Agârbiceanu, — sunt adunate în această rugăciune cererile cele mai de folos pentru viața sufletească și sporul în bine al adevăratului creștin. Luminatul dascăl al lumii (Roma înșirată între „Doctores Ecclesiae“ în 1920) ne vorbește, într-o clipeală, cu spiritul, prin sferile sublime ale împărăției Celui vechiu de zile, unde ne vom ridica și noi pe aripile vrăjite ale curăției, ale umilinței ce-și vede greșalele sale și nu osândite pe fratele său și ale răbdării, desbărați fiind de totul de duhul trândăvicii, al grijei de multe, al căderii de domnie și al grăirii în deșert, — uimitor de bogate tâsniri iluminate și iluminatoare. Face să ne apropiem de ele. Și la atâtea altele de felul lor.

Zicem din toată inima: De-ar da Dumnezeu să fie înțeles și urmat acest gest!

Acum șase ani și mai bine coloanele „Unirii“ prezentau ideea intensificării respectului față de neamurile îngropate între pereții cărților de strănă de slujbă. Mai mult! Se indica chiar și modalitatea realizării acestui postulat al unei evlavii serioase, în spiritul bisericii: culegerea unui mănunchiu de atari mândrețe și prezentarea lor la Roma, pentru a le prevedea cu belșugul indulgențelor.

Idea și realizarea ei se impune și acum, cu aceeași imperiositate. Liturgierului nou, pe gâtate, caută să-i urmeze scoaterea de sub tipar a Ceaștii și a Molitvelnicului, îmbrăcate și acestea în haina scumpă a unei limbi neaoș românești, cu melodiile de muzică ale graiului bătrânesc, cuminte și așezat. Și din acest punct de vedere va fi cu cale deci să fie puse în circulație valorile nevestjite ale credinței ce și-a veșnicit suspinele în forme măiestre.

Inceputul făcut de A. G. R. U. în direcția apostoliei sale pe calea slovei tipărite, e de bun augur. Il încrestăm cu vie plăcere. Și cu un creștinesc: Doamne ajută!

Presa noastră

Problema cea mare — Din haos la organizare și dela truda individuală spre efortul colectiv — Invățămintele congresului dela Bruxelles

de prof. AUGUSTIN POPA

Iarăși presa. Și nu pentru ultima dată. Cu riscul de a plictisi și supăra, nu vom tăcea până nu vom fi înțeleși. Vom striga mereu, cu și fără vreme, în urechile tuturor, a celor de sus și a celor de jos, că dintre toate, absolut toate, problemele noastre bisericești, dela clădirea de biserică până la înființarea de noi episcopii, dela intensificarea catehizării până la chestiunea pensiunilor preoțești, cea mai mare, cea mai importantă, cea mai arzătoare este problema slovei tipărite. Iși au și celelalte însemnătatea lor necontestată. Parțială însă, ele reprezentând fiecare anumită latură a nevoilor și lipsurilor noastre. Pe când problema presei concentrează în sine, mâine incomparabil mai mult decât azi, înșăș puterea noastră de viață. Vom fi tari ori slabi, vom înflori ori ne vom stinge, după cum ne va fi presa!

Vorbă grea, de sigur. Dar adevărată, peste orice discuție. Doar presa, mai mult chiar decât tehnica, dă caracterul esențial al timpurilor noastre. Svârcolirile, desperate și demățate, în cari se sbate societatea zilelor noastre, sunt un strigăt înfricoșetor al puterii teribile pe care o are gândul satanic îmbrăcat în haina tiparului. Trebuie să fim surzi de binele ca să nu-l auzim. Dar dacă noi nu ne înțelegem vremile, să ascultăm cel puțin glasul Bisericii. De câte ori să mai repetăm cuvântul, drastic și amenințător ca o prorocie, al lui Pius X: „In zadar clădiți școli și biserici...“, dacă nu aveți presă, ele vor fi, azi-măine, prada iadului. De aceea El era gata să susțină o gazetă fie și cu prețul mobilelor din biserică! Grija presei caracterizează mai mult decât orice și pontificatul lui Pius XI. Grandiosul congres dela Bruxelles, un pas în drumul pe care merge stăruitor, fără odihnă Sfantul Părinte, stă mărturie.

Ori, tocmai acest congres a vădit, încă odată, slăbiciunea noastră îngrijorătoare. El ne-a arătat că produsele întâmplătoare, sporadice ale presei noastre, răsărite din eforturi particulare, singuratic, neordonate și nesistemizate, sunt tocmai suficiente pentru a ne legăna într-o dulce sinamăgire. Pe când, în realitate, n'avem mai nimic din ce ne trebuie. Mai mult și mai rău decât atât: nu suntem încă pătrunși de importanța problemei; habar n'avem de mărimea gigantului efort pe care îl face Apusul, în frunte cu Roma, pentru a pune stăpânire pe fortărețele lui Gutenberg. Preoți și mireni, dela cardinali și vlădici până la cel din urmă capelan, dela președinții diferitelor asociații și reuniuni până la cel din urmă crâșnic, dela miniștri până la cercetașii catolici,

toți sunt cupriași, ca scriitori, sprijinitori, propagandiști ori simpli vânzători, în marea bătălie a slovei tipărite. Noi? Stăm și așteptăm cu nepăsare demnă de cei mai veritabili orientali.

Să fim bine înțeleși. Departe gândul de-a bagateliza valoarea străduințelor ce se fac, de unii și alții, aproape în toate centrele vieții noastre bisericești. Ele sunt cu atât mai laudabile, cu cât sunt mai individuale, răzimându-se cu totul pe peana și, adesea, punga câtorva îndrăzneși. Dar unde-i efortul colectiv, comun, ordonat, sistematic? Unde-i raționalizarea și standardizarea — ca să vorbim în felul mașinismului modern — produselor noastre, cu atât mai indispensabilă cu cât suntem mai puțini în marea celor de alte credințe?

Dacă congresul din Bruxelles a semnalat ca un mare neajuns, chiar și pentru presa marilor popoare catolice, fărâmițarea și ca un desiderat inexorabil concentrarea, ce să zicem noi, o mână de oameni, cari ne împărțim condeiele și abonamentele între atâtea reviste câte centre bisericești pentruca, în consecință, să nu avem revista care ne-ar trebui. Tipărim și cărți. Pe noroc, ce ne iasă în cale. Până și „Sfânta Unire“ e silită să accepte legea harsardului! — Iar de străduințele noastre pentru propagandă și desfacere e mai bine să nu vorbim. Odată, când cu legea cultelor, am fost ispitiți și noi să facem apel la serviciile de această natură a cititorilor noștri. Pentruca „Unirea“ să poată ieși consecvent în 8 pagini, i-am rugat să ne câștige fiecare câte un abonat nou. În special: fiecare preot, un mirean. Rezultatul? Nul.

Și încă un neajuns, pe care ni-l-a arătat congresul din Bruxelles. De ordin, să-i zicem, extern. În concertul presei mondiale catolice, noi abia existăm. Nu avem legături cu ea. De aceea nu putem profita de sprijinul ei nici ca biserică, nici ca neam. Am găsit la toți confrății adunați la Bruxelles un viu interes pentru noi și o bunăvoință rară. Grație, de sigur, în prima linie, atențiunii pe care o dă bisericii noastre Roma, ale cărei gânduri sunt directive hotărâtoare în presa catolică. Informațiunile despre noi însă: extrem de sumare, adesea eronate. Nu din vina lor, de sigur! Toate țările catolice au o organizație a presei, un sindicat, un biou, cari stau în legătură unele cu altele și cu diferitele organe de presă străină. La noi însă cui să se adreseze o gazetă din Franța ori din America pentru lămuriri și informațiuni sigure în cauze cari ne privesc? Cine are căderea să trimită articole

informative asupra vieții bisericești dela noi, ori să ceară îndreptarea unor greșeli cari s'au strecurat în diferitele organe străine? Legăturile personale au rol însemnat în privința aceasta, sunt totuși absolut insuficiente. Va trebui să ne constituim și noi o organizație oficială, care să facă această slujbă.

La Sighet se va va ținea, în 24—26 Octombrie, congresul A. G. R. U. Vor merge, sperăm, aproape toți aceia cari poartă o peană în slujba bisericii noastre. Li rugăm să o facă. Ar fi bine și folositor să se adune, să stea de vorbă, ceasuri lungi dacă trebuie, să caute ce-ar fi de făcut pentru a porni pe drum bun marea problemă a presei noastre. Fiecare are ceva de spus și din gândul tuturor e cu neputință să nu răsară o înfăptuire bună. Prin urmare: la revedere, la Sighet!

Zile de bucurie la Teaca. Credincioșii noștri din reședința protopopească a Fărăgăului au prăznuit de câteva zile.

Truda și spiritul de jertfă al acestui mănunchiu de oameni, săraci dar însuflețiți, povățuiți de p. protopop *Dionisie Decei*, își vede întrupat visul vechiu: nu de mult, între lacrimi de bucurie și de îndreptățită mândrie au asistat, cu mic cu mare, la așezarea crucii în vârful turnului noului lor sălaș de rugăciune. Drept, că mândra-le clădire se ridică încă sfielnică, numai în roșul cărămizilor, dar Dumnezeu e bun și credința fiilor acestui mic Sion român unit e mare. Si așa, „nu după multe zilele acestea“ (vorba Scripturii), sunt nădejdi, că bucuria le va fi deplină. Regele Hristos, în alaiu de biruință, o să fie purtat de mâini arhieresti — așa ni-se scrie că-i credința lor, — din modesta capelă de acum în noua Casă a Domnului.

Cunoaștem greutatea ce-au trebuit a fi biruite pentru a se ajunge la acest rezultat și de aceea împărtășim și noi, pe de-antregul, bucuria Tecanilor noștri, urându-le să ajungă cât mai curând la consacrarea noii lor biserici.

Se face ziuă

O luminoasă punere la punct în chestia mult trimbițatelor „uneliri uniute“

Numărul ultim, dela 25 Septembrie c. al ziarului „Crucea“ din București publică, la loc de frunte, un inimos articol al p. Econom POPESCU-MOȘOAI, profesor universitar, intitulat: „Pe față, fără înconjur și cu sinceritate“, în care se arată răspicat, că toate atacurile ce se îndreaptă împotriva bisericii noastre nu sunt decât diversivni păcătoase, menite a masca slăbiciunea de acasă a ortodoxiei. Incepe deci să se facă ziuă, și pentru că cetitorii noștri să se poată bucura de aceasta ivire a zorilor luminei — care începe să se reverse —, dăm aici partea mai însemnată a scrisului p. econom Popescu-Moșoaia.

Iată ce spune acest profesor al facultății de teologie din București, după ce arată incuria clerului ortodox chiar și pentru „interesele sale cele mai apropiate“:

În schimb, spre a-și acoperi lipsa de activitate apostolică și idealistă și spre a crea diversivni asupra situațiilor lamentabile, (preoții) cred, că trebuie să strige toți în cor, cât îi ține gura și plămânii, că ortodoxia ar fi în pericol, nu din cauza lor și a lipsei lor de activitate creștinească, dar din cauza adventiștilor, baptiștilor, protestanților și mai ales catolicilor și uniților.

Este veche metoda aceasta) și până acum a putut prinde la naivi și necunoscători. Cei cunoscători însă, între care intră și partidele politice, precum și celelalte culte dela noi, își dau seama perfect de ce însemnează manevra aceasta, de care nu numai că nu vor să se lase prostiți, dar rād și iau măsuri în consecință.*

Am spus răspicat, că *este o nenorocire și ne expune ridicolului lupta nătângă împotriva concordatului cu Papa*, cerut de interesele țării și aprobat de toate partidele politice cari au răspunderea și conștiința de interesele de Stat și naționale.

A sosit timpul să nu ne mai mințim și să nu ne mai înjosim conștiințele, pe ale noastre și ale altora. A venit ceasul, când trebuie să încetăm de a ne desomora sufletește și a ne expune ridicolului.

Primejdia nu este la uniți, nici la ca-

*) Sublinierile sunt ale noastre.

N. R.

tolici, și nici chiar la protestanți și adventiști cari au împănât țara, au cucerit județele și Capitala. Pericolul este la noi și în minciunile noastre și în lipsa noastră de bună credință și de capacitate pentru Evanghelle și pentru Hristos. Nu cu Statul, nu cu poliția și nu cu jandarmeria și nici cu revolta poporului neinstruit și plecat în totdeauna spre excese și turburări, se poate face operă bisericească ortodoxă salvatoare mai ales în vremurile de astăzi de o psihoză specială, plină de pericole, cari se pot întoarce tocmai împotriva urzitorilor...

Viitorul apropiat va arăta, că era din partea noastră o datorie de conștiință și o necesitate de ordin înalt și evanghelic să punem lucrurile la punct, să nu umblăm orbecând și mințind, ci să spunem adevărul pe față, fără înconjur și cu sinceritate.

Conferența episcopescă din București. Precum am anunțat în numărul nostru trecut, mitropolii și episcopii catolici de ambele rituri au ținut, Miercuri în 15 l. c. o mare conferență la București, în palatul Nunțiatului. Conferența a fost prezidată la Monseniorul Angelo Maria Dolci, nunțiu apostolic al României, participând toți înalții ierarhi, în frunte cu P. S. Sa p. mitropolit Vasile.

Alături de o serie întreagă de chestiuni de organizare și administrație bisericească, născute din punerea în aplicare a Concordatului, obiectul principal al consfătuirilor a fost, după informațiunile presei din București, chestiunea statutului „patrimoniului sacru interdictezan“, care se va constitui, potrivit art. 13 al Concordatului, „din titlii de rentă română, cari aparțin actualmente dotațiilor episcopilor, canonicilor, preoților și seminarilor catolice“. Statutul de administrare al acestui fond, după dispozițiile §-lui 3 al aceluiaș articol, va fi redigat de corul episcopesc, apoi aprobat de guvern și Sfântul Scaun. O primă stilizare a statutului fusese prezentată guvernului încă de mai înainte, și observațiunile făcute de reprezentanții statului au fost luate în considerare în această conferență, așa că statutul

Foiața „Unirii“

Hebraica

— Un evreu despre evrei și încă ceva *) —

de Marin Barbu-Bănățeanu

Agentia Rador aduce din Berlin vestea, — să-i zicem așa: surprinzătoare, — a unor disordini de stradă provocate, cu prilejul deschiderii noului Reichstag, de naționalistii germani și încheiate cu sfărîmarea geamurilor magazinelor aparținând Evreilor.

Incidentul e cât se poate de semnificativ. Nu-i doar așa de mult de când Max Goldstein afirma în gura mare (va fi știut el bine pe ce temeuri): „Noi Evreii administrăm patrimoniul spiritual al poporului german“¹⁾. Știrea mai nouă și alte întâmplări nu chiar așa vechi, din aceeași Germanie vin, fie și cu oarecare întârziere, să desmintă vorba categorică a lui Goldstein. Ori cel puțin aduc dovada desmetecirii din robia lui Israil.

De sine înțeles, nu aprobăm excesele, de orice natură ar fi ele. Caută să constatăm însă, că an-

tisemitismul²⁾ nu-i de ieri, de alaltăieri. Jidovii nu s'au bucurat, în general, și nu se bucură de simpatiiile neamurilor împreună locuitoare. E ceva în ei ce-i eschide din inima ne-evreilor, chiar și pe lângă cea mai mare bunăvoință a acestora. Vorbe late ca umanitate, frățietate, egalitate nu umplu abisul săpat între ei și noi. Singură legătura sufletească a uniunii întru Hristos, prin Hristos, e în stare să ni-i apropie. Altfel, pe lângă toate asigurările contrare prăpastie mare este între noi și ei.

Rabinul *Maurițiu Liber*, răspunzând prin *Revue de Paris*³⁾ la întrebarea: *Cum stă iudaismul?* nu face decât să ne întărească în această convingere.

Pe lângă toată hotărîrea, frumoasă ca formă, adusă de Sanhedrinul Franței anului 1807: „Fiecare jidov are să-și țină de datorință religioasă a privi drept patria sa acea țară în care s'a născut, respective a crescut, sau a cărei cetățean a devenit în urma petrecerii sale în hotarele ei“ anevoie se va afla cineva care să creadă în sinceritatea patriotismului evreesc, întru cât nu-i vorba de neamul evreesc. Cazuri sporadice, abateri excepționale, nu strică o lege generală. Sau cel puțin socotită ca atare, în urma atâtor observații și constatări, milenii dearândul.

²⁾ Cuvântul: *Antisemitism*, îl folosește pentru întâiaș dată un colaborator al ziarului: „Allgemeine Zeitung des Judenthums“ în 1881. Cf. *Dr. Kmoskó Mihály*: *Zsidó lélek — sémi lélek*. »A Cél« din 1918. (Budapesta).

³⁾ Noi ne orientăm după *L' Ami du Clergé*. Nr. 40 din 2 Oct. 1930.

Fie că vor aparține deci grupei numeroase „*Așkenasim*“, a celor din Europa orientală, fie că vor aparține blocului mai mic numeric, dar mai cult „*Sefardim*“, a celor din Europa de sud-est și din Asia Mică¹⁾, nouă ne sunt străini, ca aspirații, ca mentalitate, ca ideal moral-religios.

Ceeace nu vrea să zică chiar de loc, că dintre ei nu s'ar fi ridicat personalități marcante în unele domenii ale activității ome-

¹⁾ Actualminte, după d. Liber, ar exista la vre-o 15 milioane de Evrei. Dintre aceștia între granițele Poloniei se adăpostesc 2.850.000; în Rusia Sovietică sunt 2.525.000; în România 875.000; în Austria 300.000; în Cehoslovacia 360.000. Așadar în aceste cinci țări se află aproape jumătate din totalul evreimei. Urmează Statele Unite cu mai bine de trei milioane și jumătate (numai în New-York sunt 1.635.000). Vine la rând Germania cu 615.000, Anglia cu 295.000, Franța cu 175.000, la cari sunt a se adăuga 75.000 din Algeria, 110.000 din Maroc și și 65.000 din Tunis. Brazilia are 300.000, Argentina 100.000, Canada 125.000 de Evrei. Sionismul cu tot elanul său patriotic n'a putut captura pentru Palestina mai mult de vre-o 150.000 de capete.

Idea e departe de a fi pe placul tuturor Evreilor. Motive sunt berechet.

P. Gala Galaction vede totuși în Theodor Herzl, ideologul sionismului, un profet nou ce s'a ridicat în Israil, iar coloniile-nucleu, înfiripate în zodia acestui ideal îi reinvie în minte legenda phoenixului ce renaște și ne asigură că... »In acest moment realitatea ia înaintea oricărei explicări și teorii și această realitate este că sub ochii noștri »triburile Domnului« se înapoiază în Țara Patriarhilor«. Cf. *Gala Galaction*: În pământul făgăduinței. (Capitolul Phoenixul ce renaște), București. Editura »Cugetarea«.

Viitorul va arăta realitatea reală.

*) Deși nu toate aprecierile subiective ale autorului acoper pe deplin vederile Redacției, publicăm cu plăcere acest articol de necontestată actualitate, pentru datele și orientările bogate ce conține. N. Red.

¹⁾ Cf. *Dr. Jos. Eberle*: *Zertrümmert die Götzen!* Innsbruck, 1918. pag. 113.

poate fi socotit ajuns la forma sa definitivă. Nu va mai trece, sperăm, multă vreme până la publicarea lui. Suntem nerăbdători cu toții să vedem felul cum s'a constituit acest „patrimoniu”, și în chip deosebit ard de nerăbdare membrii Sfântului-Sinod, cari vor avea, în sfârșit, înaintea ochilor o iconă fidelă despre „imensele averi ale catolicilor”. Chit, că se va mai sfărma o legendă și se va mai pierde o temă de agitație! Lucru, de care fără îndoială, tot noi vom fi scoși vinovați.

O altă chestiune, de care s'au ocupat în chip deosebit episcopii noștri, a fost aceea a *ansiuilor preoțești*. Luând contact cu reprezentanții guvernului, au luat în cercetare diferite modalități pentru soluționarea acestor probleme a bisericii noastre. Concluziunile la cari s'a ajuns încă nu le cunoaștem. Sigur e însă că, odată pusă în primul plan grijilor arhieresti, această vechie rană își găsi, în sfârșit, vindecarea.

Noua lege sanitară și prostituția. Numărul dela 27 Septembrie c. al „Sionului românesc”, Preasfințitul *Alexandru al Lugojului* se ocupă de *dispozițiile referitoare la prostituție* ale noiei legi sanitare, cari au trebuit aproape neobservate, deși sunt de cea mai mare însemnătate.

Prin art. 305 al acestei legi se desființează, anume, toate casele publice de prostituție și se dictează pedepse din cele mai grele pentru toți cari profită din câștigul femeilor și trăiesc din prostituție. Ba art. 296 al legii impune foarte aspru (cu 3—12 luni) și pe „pânditorii boalelor venerice”. Ocupându-se de aceste dispoziții, Preasfințitul *Lugojului* a scris un scurt istoric al mișcării pornite de la jumătatea de veac contra reglementării legale a prostituției și arată atitudinea conștientă și categorică a bisericii române în această chestiune.

Elogiind opera creștinească, pe care a avut-o prin aducerea acestei legi guvernului nostru, Preasfințitul autor ține să remarce, cu o mare dreptate, că animator al dispozițiilor ei

a fost „subsecretarul de stat *Dr. Iuliu Moldovan*, un fiu distins al bisericii noastre”.

De încheiere, autorul invită întreaga societate românească și îndeosebi pe ceice au în sinul ei roluri educative, să ajute din toate puterile la realizarea cât mai deplină a gândului legiuitorului, „care ne-a înșiruit țara în lista țărilor civilizate”.

Știri mărunte

Personale. *I. P. S. Sa pâr. mitropolit VASILE se reîntoarce azi la reședință, venind dela București, unde a participat la marea conferință a arhierilor catolici de ambele rituri.*

Voevodul Mihai va primi educație militară. Pe ziua de 25 Octombrie c. — când împlinește 9 ani — *Măria Sa Mihai, Marele Voevod de Alba-Iulia, va fi înscris în controalele liceului militar »N. Filipescu«* din Mănăstirea Dealului. Prin aceasta doresc — spune M. Sa Regele Carol, într-o scrisoare către ministrul de războiu — ca legătura care există între Dinastie și oștire să fie întărită încă mai mult, și ca el chiar din copilărie să simtă mândria de a purta haina ostașilor, grație credinței cărora mării Mei înaintași au putut înfăptui independența și unirea tuturor Românilor sub o singură coroană.

Ușurări pentru ceice nu se sperie de copii mulți. Marea problemă națională a copiilor a îndemnat mai multe țări să facă ușurări simțite celor care nu înțeleg să stăvilească mesteșugit procreația. În *Belgia*, bunăoară, se dă pe căile ferate o reducere de 50% celor care au 4 copii sub 21 ani și 75% celor cu 4 copii sub 10 ani. În *Fransa* se acordă, tot pe căile ferate, o reducere de 30% după 3 copii, de 40% după 4 copii și așa în sus după fiecare copil câte 10%. La fel au scăderi familiile cu copii mulți și în *Italia* și *Aiurea*. — Bine ar fi să se gândească lumea la atari măsuri și la noi, unde încă am ajuns, mai ales în clasa cultă, la obiceiul păcătos al malthusianismului ucigător de neamuri.

Serbările universității dela Cluj.

Cei zece ani de existență ai universității românești din Cluj se vor comemora acolo Luni și Marți, în 20 și 21 Octombrie, cu solemnitate deosebită. La serbările acestea va participa și M. Sa *Regele Carol*, împreună cu M. Sa *Regina Maria*. Acesteia i-se va da, din acest prilej, și titlul de doctor honoris causa, o demnitate la care vor mai fi promovați și următorii: Conte de *Saint Aulaire*, d. prof. *Roger* dela Paris, abatele *M. Zavoral* dela Praga, *Scotus Viator*, cunoscutul publicist englez, prof. *Bartolli* din Milano, prof. *Vid* din Statele Unite ale Americii și savantul geograf *De Martonne*, marele prieten al României. În afară de *Saint Aulaire*, *Roger* și *Scotus Viator*, toți ceilalți vor participa personal la serbări. Familia regală sosește la Cluj Luni la ora 10 înainte de masă și pleacă Marți seara.

Locale. Dumineca viitoare, la sf. *Dimitrie* va predica în catedrală pâr. *Iosif Bucur*, contabil la Adm. centrală capitulară.

— Joia trecută, în 16 Octombrie, s'a prăznuit și la noi, cu toată solemnitatea *aniversarea nașterii M. Sale Regelui Carol*. Intreg orașul a îmbrăcat haina de serbătoare a stindardelor naționale, iar la Te-Deumul oficiat în catedrală de un mare săbor de preoți, în frunte cu Mgr. *Dr. Ambroziu Cheșianu*, vicarul mitropoliei, au participat școlile și toate autoritățile.

Un nou congres de studii bizantine. Dumineca trecută s'a deschis la Atena un nou congres al bizantinologilor din toată lumea, la care participă și o delegație română, în frunte cu d. *Nicolae Iorga*, care a prezidat anul trecut congresul similar la București. Numărul participanților se ridică la 350 și lucrările lor se încheie abia azi, după o săptămână întreagă. Discursul de deschidere a congresului l-a ținut d. *Papandreas*, ministrul de instrucție al Greciei, care a arătat că, grație muncii de până acum pe terenul bizantinologiei, au fost risipite multe erori și s'a făcut lumina asupra unor veacuri socotite întunecoase.

A murit arhierul Filaret Musta. În vrâstă de 92 ani s'a stins Marția trecută, în 14 Octombrie, arhierul *Filaret Musta*, vicarul episcopiei române ortodoxe din Caransebeș.

(de ex. a celei bancare). Nu noi vom că le aparțin lor cu trup cu suflet bărde stat (cum le zice d. *Liber*): *Herbert*, *Lordul Reading*, *Mond*, *Louis Brandeis*, *Straus*, *Morgenhan*, *Rathenau* ș. a. *filo-Bergson*, *Freud*, savantul indianist *Sylvain*, *mediciei Ehrlich*, *Widal*, *Flexner*, *fizi- Einstein* etc. etc. dintre cei mai noi. aducem aminte și noi și de alții din trecut. *Disraeli*, *Lassalle*, *Gambetta*, *Heine*, și altele; chiar și de *Rahila Varnhagen* *Euse*, care arată, la vremea sa, *Berlinului*, *salonul*. Și cu toate acestea nu-i putem a fi un pământ și o apă cu noi. Vorbele *L. Kahn*, spuse în 1909 la *Pressburg* (*Satislava*) nu ne ies din minte: „Ovreiul va putea asimila niciodată; el nu-și va niciodată moravurile și obiceiurile altor ne. Ovreiul rămâne Ovreiu între toate purările. Ori și de ce asimilare ar fi, e pur și simplu numai de fațadă”.

Clara pacta, boni amici. Bine înțeles: pe ce poate să fim de buni „amici” odată ce cunoaștem prin prisma acestor declarații, că n'avem nici un motiv să nule credem și sincere și întru totul corespunzând lui.

Creștinismul a văzut totdeauna cel mai rău dușman al său în iudaism. Ce a sf. *Pavel* din partea „fraților minci- arhicunoscut. Și situația a rămas a-

ceeași, dela sf. *Pavel* și dela *Tertulian* († după 220) care vede în sinagoge: fontes persecutionum (Scorp. 10) și până la avocatul *Dr. Loeb* din Berlin, care nu-i mult de când propunea Nemților excluderea creștinismului din viața de stat germană...

Orice ar zice deci d. *Liber*, dacă-i vorba de creștinism și iudaism, adevărul e că: Oștile stau față în față. Și dacă-i adevărat că *Rabbi Hillel* a susținut cu un veac, ori cu o generație numai, înainte de *Hristos*, principiul: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face”, ne putem întreba într'adevăr și aceea: câți Evrei au ținut și țin serios la acest principiu... când nu-i vorba de conaționali...?

Se va riposta: Una-i iudaismul tradițional și alta-i iudaismul liberal. Cel dintâiu e frate de cruce (!) cu creștinismul. E formulat de *Maimonide* în veac. XII. și-l putem prinde în trei capitole, precum urmează:

Dumnezeu. 1) Cred cu credință nestrămutată că Dumnezeu a creat și cărmuește toate ființele. — 2) Cred că este un singur Dumnezeu și că nu este unitate ca a Lui. — 3) că Dumnezeu n'are accidente trupești și că nimic nu se poate asemăna cu El. — 4) Că Dumnezeu este veșnic. — 5) Că Dumnezeu singur e vrednic să-l adorăm și că nimenea altul nu merită să-i dăm cult.

Revelația. — 6) Cred din toată inima că toate cuvintele profeților sunt adevărate. — 7) că prorociile lui *Moise* sunt veridice și că el e cel mai mare dintre profeți. — 8) că Tora noastră întreagă e cea dată de *Moise* — 9) că această Lege (Tora) nu poate fi schimbată, și că ea nu va fi înlocuită nici odată printr'alta.

Răsplata și scopul ultim. — 10) Cred din tot sufletul că Dumnezeu cunoaște toate faptele și toate gândurile oamenilor. — 11) Că Dumnezeu răsplătește

pe cei ce li țin poruncile și-i pedepsește pe cei ce le calcă. — 11) Că Mesia va veni și deși întârzie, voi aștepta nelncetat să sosiască. — 13) Că Dumnezeu va da viață morților în ceasul în care-i va bineplăcea Lui.

Vedem și din acestea îndeajuns că suntem departe unii de alții (creștinii și evreii) în ce privește dogma. Intre altele și în chestiile principale: Sf. Treime și intruparea Fiului lui Dumnezeu. Evreii încă tot așteaptă sosirea lui Mesia.

Aceeași deosebire între noi și ei și în ce privește idealul moral. Atmosfera morală a noastră și a lor — ceriu și pământ. *Leroy-Beaulieu* se îndoia că oare Evreii au ori ba tendințe morale și sociale deosebite de ale noastre. 1) Rugăciunea recitată în Franța de rabin, în momentul când e scos sulul sacru din tabernacol, — rugăciune reproducă de d. *Liber* — ne lămurește și în această privință, fără să mai lase loc îndoelii. Intre altele iată ce cuprinde acea rugă:

„Doamne... revarsă binecuvântările tale asupra noastră, asupra părinților noștri ce-i venerăm, asupra capului copiilor noștri. Lungește zilele noastre și zilele tuturor aceluia pe cari noi îi iubim. Dă-ne nouă sănătatea, puterea, fericirea ce-o dorim și pe care vrem s'o merităm prin puterea noastră.

Doamne! Depărtează dela noi încercările prea dureroase... Ajută-ne Doamne să fim din zi în zi tot mai buni... pentruca viața noastră să fie curată, pentruca lucrările noastre să fie sfințite și pentruca să fim vrednici să vedem pogorându-se asupra noastră binecuvântările tale cerești. Amin.”

1) Cf. *Leroy-Beaulieu*: A zsidók és az antiszemita áramlat. Budanest. 1904 (Dr. Simoni...)

Deși ales în trei rânduri episcop în timpul stăpânirii maghiare n'a fost întărit din cauza sentimentelor sale naționale. A fost deci numai firesc, ca sub era românească — când nu mai putea răvni, din cauza bătrâneții, la cinstea de-a i-se încredința un scaun de episcop eparhial —, să fie ridicat măcar la treapta arhieriei.

Concurse. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan publică, pe ziua de 15 Noembrie 1930, concurs la parohiile: *Hârțu* (prot. Mureș-Câmpie), *Giulmuş* (prot. Iernut), *Posmuș* (prot. Fărăgău), *Sânmihaul de Câmpie* (prot. Cătina).

† **Ioan Crișan**, subadministrator financiar în pensiuie la Aiud, s'a stins la 10 Octombrie c. în anul 58 al vieții sale laborioase. A fost un om cinstit, un funcționar harnic și priceput și — ceace mai mult ținem să subliniem — un creștin practicant în accepțiunea cea mai bună a cuvântului. A avut o înmormântare frumoasă, oficiată de mai mulți preoți, în frunte cu păr. canonic Ștefan Roșianu. — Odihnească în pace!

† **Văd. Emilia Ossian n. Galu**, aparținând cunoscutei familii preoțești Ossian, s'a stins în Supurul de sus, la 5 Octombrie c. în anul 67 al vieții. O deplâng numeroase rudeni. — Fie-i partea cu dreptii!

Doctorul I. Săroiu, medic al orașului Dieo-sănmărtin, specializat în chirurgie, boli de femei (gynecologie), mamă, la clinicile din Paris și Berlin. Fost intern asistent și secundar la spitalele din țară. Tratează afecțiuni gynecologice (femelești) urogenitale, gastro-intestinale, complicațiile nașterii etc. Cabinetul în str. S. Căluțiu (fostă Morii) No. 4. În oricare oră din zi, sau la domiciliul bolnavului.

Cetiți și răspândiți: „UNIREA“

O simplă aruncătură de ochi asupra acestei rugăciuni evidențiază fără chip de replică adevărul: Ovreul are în vedere înainte de toate binele pământesc. Fericirea veșnică nici măcar explicite nu-i pomenită, cum observă foarte just comentatorul dela revista *L'Ami du Clergé!* —

Așa-i iudaismul tradițional.

Așa numitul iudaism liberal nu-i cu mult mai breaz nici el. Programul adoptat de rabini liberali din Germania în 1912 eschide orice echivoc.

Punctul 1. fixează atitudinea principală: „Iudaismul liberal se atașează esenței religiei iudaice în adevărurile ei veșnice și în prescrierile ei fundamentale, de ordin moral, destinul ei istoric fiind acela, de a deveni într-o zi religia universală“. — Punctul 2. specifică adevărurile veșnice și prescrierile fundamentale la cari s'a făcut aluzie mai sus: a) Dumnezeu-Unu și unic; spirit curat; Dumnezeu al dreptății și al iubirii; b) Omul imagine a lui Dumnezeu, înzestrat cu suflet nemuritor și capabil de perfecțiune morală și spirituală; c) Oamenii toți fii ai lui Dumnezeu, având drept scop: apropierea de idealul mesianic prin adevăr, dreptate și iubire. — Punctul 3. Reliefează menirea providențială a lui Israel: „Să și păstreze religia în toată puritatea sa“. — Punctul 4. cuprinde lămuriri prețioase: „Temeiul istoric al religiei iudaice e pus de Scriptură, s'a dezvoltat în scrierile post-biblice în Talmud,

MAI NOU PRIVITOR LA NUMIRILE DE EPISCOPI. La încheierea foii primim următorul comunicat, din Roma 16, al agenției Rador: **Sfântul Părinte a decis transferarea Monseniorului PACHA dela Lebedo la Timișoara, precum și înaintarea vicarului general al Timișoarei, FIEDLER în fruntea episcopilor unite Oradea-Satumare, și a canonicului RUSU, din Blaj, de episcop al eparhiei gr-cat. a Maramureșului! — Din toată inima: Intru mulți ani!**

Telefonul „Unirii“

G. Slobozeni. Accentuarea silabei a doua din cuvântul Carol este un ardelenism, care neapărat trebuie abandonat, pentru a pronunța numele M. Sale Regelui corect, cu accentul pe silaba primă, după cum se obișnuiește în toate celelalte provincii ale țării. Numele acesta se pronunță de altfel cu acelaș accent, pe silaba primă, și în toate limbile europene, cari îl au cu două silabe.

P. Mamaia. Este cu totul exclus, ca Roma să-și fi dat izvoirea la căsătoria regelui ortodox Boris al Bulgariei cu principesa catolică Giovanna a Italiei în alte condiții decât cele prescise pentru căsătoriile mestecate ale altora. Și dacă este adevărat, că actul căsătoriei ce se va încheia în curând la Assisi va fi binecuvântat de Cardinalul Maffi, puteți fi deplin încredințați, că tinăra păreche a trebuit să satisfacă întocmai tuturor prescrierilor bisericii catolice. Asta nu înseamnă însă, că după revenirea în țară părechea regală să nu poată primi după obiceiul țării și binecuvântarea bisericii ortodoxe bulgare. Această binecuvântare nu poate avea, firește, caracter de căsătorie, fiindcă altfel sacramentul s'ar da de două-ori, ori dacă ar fi să se dea numai acasă în Bulgaria, ar însemna, că principesa italiană pleacă necununată în țară străină ce, evident, nu se poate concepe.

B. Cluj. Nu vă neliniștiți. Grija pe care d. A. Hodoș o arată intereselor bisericii noastre, în coloanele filo-unite ale „Universului“, este mai curând îndușeătoare, decât întristătoare. Mai ales că ea nici nu se inspiră din considerente pravoslavnice, ci din înalte rezioane național-patriotice, adevărat strict politice. Și fiindcă nu există în lume decât o singură politică bună pentru țară — e ușor de ghicit carel — se poate spune,

în literatura teologică, până în zilele noastre“. Punctul 5. vrea să fie o explicație și justificare a liberalismului religios iudaic, care mănecă din punctul de vedere al unei dezvoltări succesive în sânul iudaismului „în virtutea căreia (dezvoltării) fiecare epocă are dreptul și datorința, — pe lângă păstrarea adevărurilor esențiale — să abandoneze, să desvolte ori să creeze noi forme religioase, condiționate de circumstanțele istorice“. — Punctul 6 prevede că această datorință acum e mai presantă ca oricând. Evident cele din urmă două puncte reprezintă, chipurile, ideologia liberală. Vorbe, vorbe... Adevărul e că și acești „moderniști“ sui generis, țin Sabbathul și sărbătorile rituale, se taie împrejur, încheie căsătoria și divorțează după tipic sinagogic.

Cătu-i pentru „reformă“, totul se reduce la scurtarea slujbelor, la suprimarea rugăciunilor cari nu corespund sentimentelor credincioșilor, la egalitatea religioasă acordată femeilor, la suprimarea recerînței rituale tradiționale de a fi negreșit prezenți zece inși treceți de treisprezece ani, ca să se poată începe serviciul religios, — formalități goale, cari nu schimbă întru nimic sufletul iudei, nici raporturile dintre ei și lumea cealaltă.

Am scris aceste șire sine ira et studio, având convingerea că-i bine ca vecinii să se cunoască.

În limbajul dsale politico-poetic, că strădaniile sale bisericești sunt un palid reflex al „stelei“ care a apus... De aceea nu ne ispitește gândul de-a discuta în amănunte tezele, motivele și argumentele pe cari le servește, cu mână largă, cetitorilor buni și indulgenți ai „Universului“. După atâtea sfaturi înțelepte și amenințări părintești pe cari le-am încasat până acuma tocmai dela dânsul și tovarășii săi, am hotărât să ne spunem: nu facem politică în chestiunile bisericești. Ori, cum articolii dsale n-au alt cuprins, suntem nevoiți să tăcem. De altfel suntem convingși, în temeiul experienței, că, liniștindu-se zarva politică, se risipește ca prin farmec și neastâmpărul său bisericesc, pentru a renaște cel mai curând în fața unei noi răsturnări de guvern. Iar până atunci... mai va.

L. Sibiu. Era cu neputință să ne scape gravitatea gestului făcut de Sf. Sinod care, sub iscălitura patriarhului Miron, a adresat guvernului, la începutul acestei luni, faimoasa scrisoare ortodox-politică. Cum nu e cu putință ca acest act rășboinic să rămână fără observațiunile noastre. Încărcați însă cu material de imediată actualitate, până acum nu le-am putut rezerva, în coloanele noastre, locul dorit. Vor veni la proximă ocazie. Deci: puțintică răbdare!

T. Isroni. Confirmăm primirea sumei de Lei 400, abonament pentru parohiile Isroni și Animoasa pe anul 1930.

No. 26—1930.

Publicațiune

Asociațiunea Română de Teatru „Thalia“ din Lugoj arândează localul *Cinematografului de vară*, cu autorizațiune, instalațiune, aparate cu tot și cu edificiul din strada Nedelcu Nr. 47, constând din 2 locuințe din câte 2 camere, bucătărie și cămară de bucate, antreu și pivniță, pe durata de 3 ani, începând cu data de 1 Decembrie 1930.

Arendașul va procura filmele ce va crede de bine, va suporta toate cheltuelile de regie, va plăti toate impozitele și taxele către stat și comună, va putea arânda locuințele încasând chiria pentru ele, cât și pentru bufetul din subsol.

Arândașul va suporta toate cheltuelile de întreținere în bună stare atât a edificiului cât și a aparatului de proiecțiune „Ernemann“ și a instalațiunii electrice.

Reflectanții pot vedea situația la fața locului zilnic în strada Nedelcu 47, cerând informații dela președintele Asociației, Ioan Baciu strada Bisericii 4.

Reflectanții vor depune ca vadiu 10 procente din arânda oferită pe un an.

Licitația, cu oferte închise și sigilate, se fixează pe ziua de 1 Noembrie 1930, ora 4 p.m. în localul Asociațiunii din strada Nedelcu 47.

Ofertele dimpreună cu vadiu se va prezenta sau la licitație sau anterior d-lui președinte Ioan Baciu în Lugoj, strada Bisericii Nr. 4.

Din ședința comitetului Asociației Române de Teatru „Thalia“, ținută la 5 Octombrie 1930.

Președinte: **Ioan Baciu** Secretar: **Ovidiu Dobri**

FLEGLER

Întreprindere de pictură și tapetărie artistică. Cluj, str. Rațiu

Pictor modern de camere. Mare asortiment în specialități de tapete. Întreprinde: renovări, stil, de biserici și castele, văpsire de locuințe mobile, precum și lustruire cu lac.

Devize gratuite! Comande venite din provincie se execută prompt și la termen.

Cont curent la banca „Albina“ — Cluj!

Pentru a salva starea ta de griji materiale, conștiința de reproșuri amare și societatea Salvatorilor din greaua-i situație

CUMPĂRĂ

cu 100 Lei un loz de-al Loteriei care te poate face fericit, dacă la 21 Decembrie vei avea norocul la câștigul principal de

1 MILION

Comande din provincie se execută pentru 117 Lei, prompt, de Biroul central de lozuri: **CLUJ str. Memorandului 16**

Adevărata pudră HOFER pentru copii se vinde în cutie violetă